

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/3/2010
Identifikačné číslo spisu:	9010899901
Dátum vydania rozhodnutia:	20.03.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Švecová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:9010899901.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa Profit real Žilina s.r.o., so sídlom v Žiline, Tajovského 5 (pôvodne RF spol. s r.o., so sídlom v Žiline, Dubová 6), proti odporkyni Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 10 C 558/1996, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 25. augusta 2009 sp. zn. 5 Co 289/2008, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Žiline z 25. augusta 2009 sp. zn. 5 Co 289/2008 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

Návrhom z 2. novembra 1996, doručeným Okresnému súde Čadca 12. novembra 1996, sa navrhovateľ (pôvodne obchodná spoločnosť TÓTH spol. s r.o., so sídlom v Makove, Horský hotel Pančava) domáhal proti odporkyni náhrady škody vo výške 3 700 000 Sk (122 817,49 €) spôsobenej nesprávnym úradným postupom bývalého Štátneho notárstva Veľký Krtíš a spočívajúcim v nesplnení zákonom ustanovenej povinnosti najneskôr v lehote 60 dní predložiť zmluvu o zriadení záložného práva spolu s potvrdením o jej registrácii miestne príslušnému orgánu geodézie na vyznačenie v evidencii nehnuteľností.

Okresný súd Čadca rozsudkom z 26. júna 1997 č.k. 10 C 558/96-70 uložil odporkyni povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 3 892 000 Sk (129 190,73 €) so 17,6 % úrokom z omeškania od 1.4.1994 do zaplatenia ako aj trovy konania v sume 29 350 Sk (974,24 €), všetko do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Uviedol, že navrhovateľ ako kupujúci nadobudol na základe kúpnej zmluvy uzavretej s F. ako predávajúcim dňa 1. marca 1994 vlastnícke právo k nehnuteľnosti - obchodnému domu Modrý Kameň č. 150 s pozemkom - parcelou č. 305/1 v katastrálnom území X., vedenej na LV č. XX (resp. č. XXX), pričom podľa výpisu z listu vlastníctva boli tieto nehnuteľnosti bez tiarch (ktorá skutočnosť bola výslovne uvedená aj v kúpnej zmluve). Predávajúcemu zaplatil kúpnu cenu v sume 3 700 000 Sk (122 817,49 €). Následne až 5. októbra 1994 navrhovateľ zistil, že na odkúpené nehnuteľnosti bolo zriadené záložné právo na základe zmluvy registrovanej bývalým Štátnym notárstvom Veľký Krtíš dňa 19. februára 1992 pod č. R III 29/92. Štátne notárstvo si nesplnilo zákonom určenú povinnosť vyplývajúcu

z ustanovenia § 151b ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 1. januára 1993, lebo najneskôr v lehote 60 dní nepredložilo (ním registrovanú) zmluvu miestne príslušnému orgánu geodézie na zápis vzniku záložného práva. V dôsledku takéhoto nesprávneho úradného postupu štátneho notárstva (jeho nečinnosťou) navrhovateľovi vznikla škoda spočívajúca v zaplatenej kúpnej cene a zaplatenej dani z prevodu nehnuteľností v sume 192 000 Sk - 6 373,23 € (o ktorú sumu v priebehu konania rozšíril svoj návrh), teda celkove vo výške 3 892 000 Sk (129 190,73 €). Zodpovednosť štátu za takto vzniknutú škodu vyplýva z ustanovenia § 18 ods. 1, 2 v spojení s ustanovením § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len zákon č. 58/1969 Zb.). O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie odporkyne rozsudkom z 18. decembra 1997 sp. zn. 5 Co 1782/97 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.) a odporkyni uložil povinnosť nahradiť navrhovateľovi trovy odvolacieho konania v sume 11 740 Sk (389,70 €) do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd zhodne s názorom prvostupňového súdu dospel k záveru, že navrhovateľovi vznikla škoda v uplatňovanej výške a nejde o škodu fiktívnu, pretože zaplatil uvedené finančné prostriedky za nehnuteľnosti, s ktorými nemôže z dôvodu viaznuceho záložného práva disponovať. Keďže sa mu inými právnymi prostriedkami zjednať nápravu nepodarilo (protestom prokurátora), zvolil postup podľa zákona č. 58/1969 Zb. Navrhovateľ by v prípade vedomosti o záložnej zmluve, predmetnú kúpnu zmluvu neuzavrel, pretože je logické, že by nemal záujem odkúpiť nehnuteľnosti, na ktorých viazne záložné právo v prospech záložného veriteľa v sume, ktorá prevyšuje kúpnu cenu týchto nehnuteľností. Tvrdenia odporkyne, že škoda navrhovateľovi nevznikla, považoval za neopodstatnené, pretože pod skutočnou škodou treba rozumieť aj márne vynaložené náklady na nehnuteľnosti, ku ktorým nemožno uplatňovať vlastnícke právo. Stotožnil sa aj s ďalšími dôvodmi a skutočnosťami, ktoré v odôvodnení svojho rozsudku uviedol súd prvého stupňa a na ktoré v podrobnostiach poukázal. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Odporkyňa návrhom z 5. októbra 1998, doručeným Okresnému súdu Čadca 9. októbra 1998 navrhla obnovu uvedeného konania, ktoré bolo vedené na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 10 C 558/96 a bolo právoplatne skončené (v spojení s rozsudkom krajského súdu) dňom 30. júla 1998. Dôvodom na obnovu konania bola nová skutočnosť, o existencii ktorej v priebehu pôvodného konania nevedela, a bez svojej viny ju nemohla použiť v pôvodnom konaní, pričom jej mohla privodiť priaznivejšie rozhodnutie vo veci (§ 228 ods. 1 písm. a/ O.s.p.). Touto novou skutočnosťou bolo súdne konanie vedené na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 3 Cb 52/94, v ktorom sa Slovenská štátna sporiteľňa, mestská pobočka Veľký Krtíš domáhala určenia neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy. V priebehu konania o obnovu konania pribudla ďalšia relevantná skutočnosť spočívajúca v rozhodnutí Okresného súdu Veľký Krtíš z 19. decembra 2003 č.k. 3 C 176/00-303 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. júna 2004 sp. zn. 16 Co 131/04, ktorým bolo určené, že kúpna zmluva o prevode nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľností pre katastrálne územie X. na LV č. XX ako dom súpisné číslo 150 na parcele č. 305/1 a na LV č. XXX ako parcela č. 305/1-zastavaná plocha vo výmere 789 m², parcela č. 305/2-zastavaná plocha vo výmere 250 m² uzavretá dňa 1. marca 1994 medzi predávajúcim F. a kupujúcim spoločnosťou TÓTH spol. s r.o., so sídlom Horský hotel Pančava, Makov je neplatná. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňom 11. augusta 2004.

Okresný súd Čadca uznesením z 5. októbra 2004 č.k. 6 C 794/98-250 povolil obnovu konania vedeného na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 10 C 558/96.

Krajský súd v Žiline uznesením z 29. apríla 2005 sp. zn. 6 Co 155/05 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne (§ 219 ods. 1 O.s.p.) potvrdil.

Po povolení obnovy konania Okresný súd Čadca rozsudkom z 3. mája 2006 č.k. 10 C 558/96-111 návrh navrhovateľa (Spoločnosti RF, s.r.o.) voči odporkyni na zaplatenie 3 892 000 Sk (129 190,73 €) so 17, 6 % úrokmi z omeškania od 1. apríla 1994 do zaplatenia zamietol a odporkyni nepriznal náhradu trov konania. Po oboznámení sa so spisom Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici sp. zn. VP 195/20/1994, spismi Okresného súdu Veľký Krtíš sp. zn. 3 Cb 52/1994 a sp. zn. 3 C 534/94 a ďalšími (uvedenými) listinnými dôkazmi dospel k záveru, že navrhovateľ nepreukázal zákonný dôvod, na základe ktorého si uplatňuje náhradu škody, lebo mu žiadna škoda ani nevznikla. Navrhovateľom tvrdená skutočnosť, že nemohol s predmetnou nehnuteľnosťou nakladať vzhľadom na ťarchu (záložné právo), nebola v konaní preukázaná. Bez ohľadu na nesprávny postup pracovníkov bývalého Štátneho notárstva Veľký Krtíš, ak

bola škoda spôsobená úmyselným trestným činom, tak za ňu zodpovedá páchateľ, čo v danom prípade je evidentné a od navrhovateľa nikto nevymáhal ani nevymáha žiadne finančné prostriedky titulom ťarchy, ktorá na nehnuteľnostiach viazla. Teda navrhovateľ nepreukázal právny nárok na náhradu škody titulom nesprávneho úradného postupu v zmysle § 18 ods. 1, 2 zákona č. 58/1969 Zb. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie navrhovateľa uznesením z 30. januára 2007 sp. zn. 5 Co 370/2006 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zdôraznil, že zmena právneho hodnotenia veci právoplatne rozsúdenej po povolení obnovy konania bez zmeny skutkového stavu je neprípustná, pretože by bola nezákonnou a protiústavnou revíziou právoplatných súdnych rozhodnutí. Výtkol súdu prvého stupňa, že sa vôbec nezaoberal otázkou, že podľa § 228 ods. 1 písm. a/ O.s.p. zákonom požadované skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy, ktoré navrhovateľ (obnovy konania) bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní a môžu privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci, musia existovať už v čase podania návrhu na obnovu konania. Teda v lehote troch mesiacov od toho času, keď ten, kto obnovu konania navrhuje, sa dozvedel o dôvode obnovy alebo od toho času, keď ho mohol uplatniť. V uvedenom prípade nejde o výnimky, v ktorých by bolo možné podať návrh na obnovu konania aj po uplynutí trojročnej lehoty a navrátenie lehoty nie je možné (§ 230 ods. 2, 3 O.s.p.).

Okresný súd Čadca (v poradí druhým) rozsudkom zo 14. mája 2008 č.k. 0 C 558/1996-276 návrh navrhovateľa zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Pri svojom rozhodnutí súd prvého stupňa vychádzal zo skutkových zistení, z ktorých vyplýva, že v kúpnej zmluve uzavretej 1. marca 1994 sa jej účastníci dohodli, že kúpnu cenu zaplatí kupujúci najneskôr do 2 dní od vykonania vkladu na kupujúceho (čl. III) a v jej čl. IV predávajúci prehlásil, že na predávaných nehnuteľnostiach neviazu žiadne ťarchy ani dlžoby a že zodpovedá kupujúcemu za prípadné škody, ktoré by mu vznikli, ak by sa ukázala nepravdivosť tohto ubezpečenia. Kúpna zmluva bola jej účastníkmi podpísaná a vklad do katastra nehnuteľností bol povolený dňa 1. marca 1994 (pod č. V 71/94). Okresná prokuratúra Veľký Krtíš k podnetu n a podanie protestu prokurátora navrhovateľom (na základe vlastného šetrenia) oznámila, že povinnosť vyznačenia (vzniku a zániku záložného práva) v evidencii nehnuteľností podľa § 151b ods. 6 Občianskeho zákonníka (účinného do 1. januára 1993) bola len povinnosťou zaistujúcou informáciu verejnosti, nie však podmienkou vzniku, či zániku záložného práva. Správnosť tohto stanoviska potvrdila aj Krajská prokuratúra v Banskej Bystrici (v odpovedi z 19. júna 1995) na opakovaný podnet navrhovateľa, ktorá súčasne uviedla, že ani zápis záložného práva po odkúpení nehnuteľností nemá vplyv na platnosť kúpnej zmluvy a na povolenie zápisu do katastra nehnuteľností. Slovenská sporiteľňa, mestská pobočka Veľký Krtíš potvrdila, že jej klientovi F. bol poskytnutý úver vo výške 3 409 000 Sk (113 158,06 €) a na zabezpečenie jeho návratnosti bolo zriadené záložné právo k predmetným nehnuteľnostiam (zmluva o zriadení záložného práva uzavretá 28. januára 1992 bola registrovaná bývalým Štátnym notárstvom Veľký Krtíš dňa 19. februára 1992 pod sp. zn. R III 29/92). Na základe rozhodnutia Daňového úradu Veľký Krtíš z 8. apríla 1997 sp. zn. 681/1/2607/95/EX zaplatil (pôvodný) navrhovateľ ako ručiteľ daň z prevodu nehnuteľností vo výške 192 000 Sk (6 373,24 €). V konaní vedenom na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 3 Cb 52/94 bol návrh navrhovateľa Slovenskej štátnej sporiteľne, mestská pobočka Veľký Krtíš zamietnutý z dôvodu nedostatku pasívnej legitimácie (navrhovateľom označeného odporcu v konaní o odporovateľnosti právneho úkonu podľa § 42a Občianskeho zákonníka). V konaní vedenom na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 3 C 534/94 bolo vyhovené návrhu navrhovateľa Slovenskej štátnej sporiteľne, mestská pobočka Veľký Krtíš proti odporcovi F. na zaplatenie uplatnenej istiny s príslušenstvom titulom úveru. V konaní vedenom na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 3 C 176/00 na návrh navrhovateľky Slovenskej republiky, Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky proti odporcom F. a spoločnosti TÓTH spol. s r.o. bolo určené, že predmetná kúpna zmluva je neplatná z dôvodu, že predávajúci F. bol (rozsudkom Okresného súdu Veľký Krtíš z 12. septembra 1997 sp. zn. 7 Nc 526/97) úplne zbavený spôsobilosti na právne úkony (uznesením Okresného súdu Veľký Krtíš zo 4. mája 1998 sp. zn. P 6/98 mu bol ustanovený opatrovník), z ktorého dôvodu bolo aj trestné stíhanie vedené (pre podvod pri uzavretí kúpnej zmluvy) proti nemu uznesením vyšetrovateľa z 22. februára 1995 zastavené. Podľa aktuálneho výpisu z katastra nehnuteľností pre katastrálne územie X. je ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti zapísaná spoločnosť COMERCOMP s.r.o., so sídlom vo Veľkom Krtíši, titulom osvedčenia o priebehu dražby pod č. N 505/2006, Nz 30160/2006 (do katastra nehnuteľností zapísaným pod č. Z 1789/2006),

ktorú na návrh navrhovateľa Genaro Investments Limited, s o sídlom v Limassole na Cypre vykonala Dražobná spoločnosť a.s. Bratislava, oprávnená k výkonu dobrovoľných dražieb podľa zákona č. 527/2002 Z.z. dňa 2. augusta 2006 v Lučenci. Teda vydražiteľom predmetu dražby (bývalého vlastníka RF spol. s r.o.) sa stala spoločnosť COMERCOMP s.r.o. za cenu dosiahnutú vydražením 1 000 000 Sk (33 193,92 €), pričom medzi ťarchami viaznucami na nehnuteľnostiach je uvedené aj záložné právo. Oznámenie o dražbe predmetných nehnuteľností bolo zaslané (podľa § 17 ods. 5 zákona č. 527/2002 Z.z.) aj pôvodnému vlastníkovi na adresu zistenú z aktuálnych údajov obchodného registra, ktorý mal vedomosť o realizácii krokov k dražbe smerujúcich už v roku 2005, kedy prebiehalo ohodnotenie predmetu dražby a dražobník konal s jeho konateľom (Romanom Frisom). Oznámenie o výsledku dražby bolo zverejnené v Notárskom centrálnom registri dražieb dňa 4. augusta 2006 pod č. 1382/2006 a notárska zápisnica osvedčujúca priebeh dražby po doplatení ceny dosiahnutej vydražením bola zaslaná navrhovateľovi dňa 18. septembra 2006, ktorý neuplatnil žiadne nároky k predmetu dražby alebo k dosiahnutému výťažku dražby. Uviedol, že po (právoplatnom) povolení obnovy konania, keď mu ustanovenie § 235 ods. 1, 2 O.s.p. výslovne ukladá prihliadať na všetko, čo vyšlo najavo tak v pôvodnom konaní, ako aj v konaní o povolení obnovy konania, zákon neobmedzuje súd pokiaľ ide o skutkový stav a rozsah dokazovania, výlučne na skutkový stav zistený v pôvodnom konaní, ani na navrhovateľom obnovy uvedený konkrétny dôvod obnovy konania. Aj v prípade nárokov titulom osobitnej zodpovednosti štátu (podľa zákona č. 58/1969 Zb.) platia základné teoretické občianskoprávne východiská podmienok zodpovednosti za škodu. Teda musí byť súčasne preukázané protiprávne konanie (porušenie právnej povinnosti) zodpovedného subjektu, zavinenie takéhoto konania, vznik škody a príčinná súvislosť medzi protiprávnym zavineným konaním a vznikom škody. V čase registrácie predmetnej kúpnej zmluvy bolo povinnosťou štátneho notárstva v lehote do 60 dní predložiť zmluvu spolu s potvrdením o registrácii príslušnému orgánu geodézie na vyznačenie vzniku záložného práva vo vtedajšej evidencii nehnuteľností (§ 151b ods. 6 Občianskeho zákonníka v spojení s § 4 ods. 4 zákona č. 22/1964 Zb. ako právnych predpisov účinných k 19. februáru 1992). Opomenutie tejto povinnosti je porušením právnej povinnosti a nesprávnym úradným postupom podľa ustanovenia § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Podľa názoru súdu navrhovateľ v priebehu tak pôvodného konania ako aj konania po povolení obnovy jednoznačne nepreukázal vznik škody a vôbec nie jej výšku uplatnenú v návrhu. Predmetné nehnuteľnosti, ktoré nadobudol (pôvodný) navrhovateľ kúpnu zmluvou a za ktoré zaplatil kúpnu cenu a daň z prevodu nehnuteľností, boli predané na dražbe až v priebehu konania a výťažok z nej nadobudol iný subjekt. Podľa názoru súdu až najsôr týmto okamihom (prevodom vlastníckeho práva na tretiu osobu dražbou) možno jednoznačne konštatovať, že došlo k vzniku škody. Z hľadiska požiadavky na náhradu skutočnej škody (§ 20 zákona č. 58/1969 Zb.) je vymedzenie výšky škody navrhovateľom (súčet kúpnej ceny a dane z prevodu) nedostatočné. Okrem uvedených sporných skutočností týkajúcich sa otázky vzniku a rozsahu skutočnej škody, nemal súd preukázanú ani príčinnú súvislosť medzi protiprávnym zavineným konaním a vznikom škody. Samotná existencia záložného práva nie je sama osebe prekážkou prevodu nehnuteľností a povolenia vkladu na základe uzavretia zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností, preto nie je na mieste tvrdenie, že kupujúci nemohol spornú kúpnu zmluvu platne uzavrieť a že by nemohol byť povolený vklad. So zreteľom na zistené skutočnosti, ktoré vyšli najavo v konaní o povolení obnovy hodnotením výsledkov vykonaného dokazovania (§ 132 O.s.p.) dospel súd k záveru, že (pôvodný) navrhovateľ ako kupujúci prostredníctvom fyzickej osoby svojho vtedajšieho konateľa (Ing. Františka Tótha) zjavne disponoval vedomosťou o existencii záložného práva k prevádzaným nehnuteľnostiam. O tom svedčí výslovné znenie kúpnej zmluvy z 21. septembra 1993 (ktorej predmetom bola rekreačná chata) uzavretej medzi F. a F. ako predávajúcimi a spoločnosťou VATH spol. s r.o. ako kupujúcim, zastúpenej tým istým konateľom, ktorý podpísal aj predmetnú kúpnu zmluvu. Pokiaľ potom navrhovateľ pri vedomosti o záložnom práve nevzal zreteľ na zmeny právnej úpravy a prehliadol, že v čase rozhodnom pre vznik záložného práva sa nevyžadoval vklad do katastra nehnuteľností a že v tomto smere zápis do katastra nehnuteľností mal len deklaratórny charakter, ide o autonómne konanie a rozhodnutie kupujúceho, na ktoré dôsledky potom objektívne opomenutie štátneho notárstva nemohlo mať žiaden vplyv. Ak by aj konateľ (pôvodného) navrhovateľa, napriek skutočnostiam uvedeným v predchádzajúcej zmluve (z 21. septembra 1993) v čase uzavretia spornej kúpnej zmluvy vychádzal z najlepšieho presvedčenia a dôvery na v tom čase objektívne existujúci stav zápisu v príslušnom katastri nehnuteľností, takéto jeho subjektívne presvedčenie neobstojí vo vzťahu k nevyvrátiteľnej právnej domnienke všeobecnej znalosti

vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov podľa § 2 zákona č. 1/1993 Z.z. tzn. vrátane citovanej, všeobecne záväznej právnej úpravy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a o povahe a záväznosti zápisov o existencii záložného práva v evidencii nehnuteľností. A k preto (pôvodný) navrhovateľ pri uzatváraní spornej kúpnej zmluvy napriek svojej preukázanej informovanosti (v zmluve z 21. septembra 1993) o existencii záložného práva peňažného ústavu k prevádzaným nehnuteľnostiam vychádzal zo stavu zápisu v katastri nehnuteľností, nebol dobromyseľným podľa § 11 zákona č. 265/1992 Zb., na podmienenú hodnovernosť takéhoto stavu zápisu sa vzťahovalo ustanovenie § 16 ods. 1 tohto zákona. Vzhľadom na uvedené, pretože bolo vyvrátené tvrdenie navrhovateľa o tom, že v čase uzavretia spornej kúpnej zmluvy o existencii záložného práva nevedel, a o jeho dobromyseľnosti stav zápisu v katastri nehnuteľností ako pohnútke na uzavretie zmluvy, absentuje tak ním tvrdená príčinná súvislosť medzi zavineným porušením právnej povinnosti štátneho notárstva a eventuálnym vznikom škody. Rovnako štát nemá ani žiadnu zodpovednosť za neplatnosť kúpnej zmluvy, nielen z dôvodu nespôsobilosti predávajúceho, ale aj z dôvodu rozporu s dobrými mravmi a obchádzania zákona. Pretože súd konajúci po povolení obnovy pôvodné (právoplatné) rozhodnutie vo veci samej týmto rozsudkom zmenil, nahradí tento rozsudok po nadobudnutí právoplatnosti, pôvodné rozhodnutie. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie navrhovateľa uznesením z 25. augusta 2009 sp. zn. 5 Co 289/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a zamietol návrh na zmenu rozsudku Okresného súdu Čadca z 26. júna 1997 č.k. 10 C 558/96-70 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 18. decembra 1997 sp. zn. 5 Co 1782/97 po povolení obnovy konania. Odporkyni uložil povinnosť nahradiť navrhovateľovi trovy prvostupňového a odvolacieho konania od podania návrhu na obnovu konania do právoplatného skončenia veci v sume 9 878,01 € (297 585 Sk) do 3 dní na účet právneho zástupcu JUDr. Rastislava Skybu. Vychádzajúc z ustanovenia § 235 ods. 1, 2 O.s.p. dospel k inému právnomu záveru ako súd prvého stupňa. Uviedol, že zhodne so súdom prvého stupňa, musel akceptovať právoplatné rozhodnutia o povolení obnovy pôvodného konania a nemohol preskúmať ich zákonnosť. Obnova konania bola povolená, lebo súdy akceptovali tvrdenia odporkyne (navrhovateľky v konaní o povolenie obnovy konania) o existencii dôvodov pre takéto rozhodnutie. Za nové skutočnosti považovali (podľa § 228 ods. 1 písm. a/, b/ O.s.p.) rozsudok Okresného súdu Veľký Krtíš zo 14. decembra 1998 č.k. 3 Cb 52/94-152, ktorý nadobudol právoplatnosť 19. marca 1999 a ktorým zamietol návrh navrhovateľa Slovenskej štátnej sporiteľne a.s. na určenie neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy z dôvodu nedostatku pasívnej legitimácie navrhovateľom označeného odporcu v konaní o odporovateľnosti právnomu úkonu podľa § 42a Občianskeho zákonníka. Ďalšou skutočnosťou rozhodujúcou pri povolení obnovy mal byť obsah spisu v konaní vedenom na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 3 C 534/94, ktorého predmetom bola pohľadávka titulom úveru. Napokon treťou novou skutočnosťou malo byť konanie vedené na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 3 C 176/00, ktorého predmetom bol návrh odporkyne (proti F. a spoločnosti TÓTH spol. s r.o.) na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy z 1. marca 1994 z dôvodu, že ju predávajúci uzavrel v stave duševnej poruchy a že zamlčal ťarchy viaznuce na predmetných nehnuteľnostiach, ktoré odporujú zákonu a priečia sa dobrým mravom, ktorému vyhovel. Zdôraznil, že v súlade s § 235 ods. 1 O.s.p. a ustálenou judikatúrou, pri novom prejednaní veci po povolení obnovy konania, môžu sa dôkazy vykonané v pôvodnom konaní vyhodnotiť inak, ako boli hodnotené v pôvodnom rozhodnutí len vtedy, ak pri novom prejednávaní veci vyšli najavo také skutočnosti, ktoré môžu zmeniť skutkový záver, ktorý bol podkladom pre právne posúdenie veci v pôvodnom konaní (zhodne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 22/96). Odvolací súd bol toho názoru, že obsah pripojených spisov vrátane uvedených rozhodnutí Okresného súdu Veľký Krtíš neobsahuje skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy uvedené v § 228 ods. 1 písm. a/ O.s.p. a ani po oboznámení sa s dôkazmi v nich sa nachádzajúcimi, nemožno dôkazy vykonané v pôvodnom konaní vyhodnotiť inak, ako boli hodnotené v pôvodnom rozhodnutí - rozsudku Okresného súdu Čadca z 26. júna 1997 č.k. 10 C 558/96-70 v spojitosti s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 18. decembra 1997 sp. zn. 5 Co 1782/97. Odvolací súd konštatoval, že ani v konaní po povolení obnovy, nebolo žiadnym hodnoverným dôkazom spochybnené, že navrhovateľ ako kupujúci zaplatil predávajúcemu kúpnu cenu v uvedenej výške ako aj daň z prevodu nehnuteľností, čím mu vznikla škoda. Rovnako bolo v konaní preukázané, že bývalé štátne notárstvo si nesplnilo zákonom ustanovenú povinnosť najneskôr v lehote 60 dní predložiť zmluvu spolu s potvrdením o jej registrácii vtedajšiemu miestne príslušnému orgánu geodézie na vyznačenie vzniku záložného práva v evidencii nehnuteľností.

Pokiaľ ide o otázku zavinenia, ide o zákonom stanovenú objektívnu zodpovednosť štátu za takto spôsobenú škodu a jeho zavinenie sa v zákone č. 58/1969 Zb. (§ 18 ods. 1) priamo predpokladá. Súd prvého stupňa podľa názoru odvolacieho súdu prehliadol objektívnu povahu podmienky náhrady škody, ktorou je príčinná súvislosť medzi protiprávnym zavineným konaním a vznikom škody. Štát sa totiž nemôže zbaviť svojej povinnosti informovať pravdivo občanov o právnych vzťahoch k nehnuteľnostiam prostredníctvom katastra nehnuteľností tým, že by im uložil povinnosť overovať si správnosť údajov niekde inde. Rozhodujúce je podľa odvolacieho súdu to, že došlo ku škode, nie ako k nej došlo a či na základe zavinenia a kým. Pôvodný rozsudok (pred povolením obnovy konania) v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu vzhľadom na zamietnutie návrhu na ich zmenu, zostávajú právoplatné a vykonateľné, vrátane výrokov o náhrade trov konania. O trovách konania (po povolení obnovy) rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 149 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal na podnet odporkyne mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá aj za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia. Zodpovednosti podľa ods. 1 sa nemožno zbaviť (§ 18 ods. 2 zákona). Právo na náhradu škody majú tí, ktorí boli účastníkmi konania a boli poškodení nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, resp. aj tí, s ktorými nebolo konané ako s účastníkmi konania, aj keď s nimi ako s účastníkmi konania malo byť ako aj tí, ktorým vznikla škoda nezákonným rozhodnutím vydaným v konaní, na ktoré sa nevzťahujú predpisy o správnom konaní. Zodpovednosť podľa tohto zákona je jednou z foriem objektívnej zodpovednosti štátu (bez ohľadu na zavinenie). Štát zodpovedá za škodu za súčasného splnenia troch podmienok. Týmito podmienkami sú : 1/ existencia škody (majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch), 2/ nesprávny úradný postup orgánu štátu a príčinná súvislosť medzi škodou a nesprávnym úradným postupom. Zodpovednosť štátu za nezákonný alebo nesprávny postup výkonu štátnej moci, ktorý má za následok škodu, je občianskoprávny vzťah. Zákon č. 58/1969 Zb. bol vo vzťahu k Občianskemu zákonníku zákonom špeciálnym, preto pokiaľ tento špeciálny zákon neobsahoval vlastnú úpravu, právne vzťahy sa riadili Občianskym zákonníkom (§ 20 zákona č. 58/1969 Zb.). Tento zákon nedefinuje ani pojem škody, resp. rozsah jej náhrady. Vzhľadom na to je nevyhnutné aplikovať príslušné ustanovenia všeobecnej úpravy (§ 442 Občianskeho zákonníka) a škodu vo všeobecnosti chápať ako ujmu, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného, je objektívne vyjadriteľná v peniazoch a je napravitelná poskytnutím majetkového plnenia. Náhrada škody, ak má plniť reparačnú (reštitučnú) funkciu, má zabezpečiť poškodenému plnú kompenzáciu spôsobenej ujmy, nie však viac. Rozlišujú sa dva druhy škody, a to škoda skutočná a ušlý zisk. Skutočnou škodou sa rozumie ujma spočívajúca v zmenšení majetkového stavu poškodeného a reprezentujúca majetkové hodnoty, ktoré bolo nutné vynaložiť, aby došlo k uvedeniu veci do predošlého stavu. Ani vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nesprávnym úradným postupom a škodou zákon č. 58/1969 Zb. podrobnejšie nešpecifikuje. V právnej teórii sa týmto vzťahom označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). Existencia príčinnej súvislosti (vzťah príčiny a následku) medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody je jedným z podstatných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu. O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak vznikla škoda následkom nesprávneho úradného postupu, t.j. ak je nesprávny úradný postup a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku a je preukázané, že nebyť nesprávneho úradného postupu, ku škode by nedošlo. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva, príčinou škody môže byť len tá skutočnosť, bez ktorej by škodný následok nevznikol (rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR z 21. apríla 2009 sp. zn. 25 Cdo 2192/2007). Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach. Pri zisťovaní súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku, časová súvislosť napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti. Príčinou vzniku škody nie je skutočnosť, ktorá je už sama následkom. V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž priamosť pôsobenia príčiny na následok,

pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušený, nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. júla 2009 sp. zn. 1 Cdo 129/2008).

Pre posúdenie možného vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. bolo nevyhnutné v predmetnom konaní, aby súd preskúmal splnenie troch zákonných podmienok vzniku zodpovednostného vzťahu, a to danosť nesprávneho úradného postupu bývalého Štátneho notárstva Veľký Krtíš, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. V tejto súvislosti však s poukazom na ustanovenie § 235 ods. 1 O.s.p. bol súd povinný prihliadnuť na všetko, čo vyšlo najavo ako v pôvodnom konaní, tak aj v konaní po povolení obnovy konania.

Z vyšetrovacieho spisu Krajského úradu vyšetrovania PZ SR Banská Bystrica vyplýva, že uznesením z 22. februára 1995 pod sp. zn. ČVS: VP - 195/20-94, právoplatným 4. marca 1995 bolo (podľa § 172 ods. 1 písm. e/ Trestného poriadku) zastavené trestné stíhanie vedené proti obvinenému Jánovi Pauchlíkovi pre trestný čin podvodu (§ 250 ods. 1, 4 Trestného zákona), ktorého sa mal dopustiť na tom skutkovom základe, že kúpnu zmluvou z 1. marca 1994 predal obchodnej spoločnosti TÓTH s.r.o. nehnuteľnosti, pričom zamlčal záložné právo na nich viaznuce, zriadené za účelom zabezpečenia poskytnutých úverov v úmysle uviesť do omylu iného a obohatiť sa. Dôvodom zastavenia trestného stíhania bola jeho nepríčetnosť v čase uzatvárania zmluvy (konštatovaná znalcami MUDr. Tiborom Ďurianom a MUDr. Evou Repášovou v znaleckom posudku z 15. decembra 1994).

Zo znaleckého posudku Znaleckého ústavu v odbore zdravotníctvo Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach z 20. júna 2002 č. 12/2002, vyhotoveného pre konanie vedené na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 3 C 176/00 vyplýva, že F. nebol 1. marca 1994, v čase podpísania kúpnej zmluvy spôsobilý na vykonanie takéhoto úkonu (v roku 1990 prekonal prvú vážnu cievnu mozgovú príhodu a ďalšie ischemické príhody prekonal v rokoch 1991 a 1993). Závery znaleckého posudku ako aj vykonané dôkazy (výsluchom svedkov) jednoznačne preukázali, že F. uzatvoril kúpnu zmluvu (1. marca 1994) v duševnej poruche, z ktorého dôvodu okresný súd rozsudkom zo 6. februára 2002 (č.k. 3 C 176/00-303), v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. júna 2004 sp. zn. 16 Co 131/04, určil, že kúpna zmluva je (absolútne) neplatná.

Pre absolútnu neplatnosť právneho úkonu je charakteristické, že pôsobí ex tunc, t.j. od začiatku, nastáva priamo zo zákona a aj keď sa jej môže dovoľávať každý, kto má na tom právny záujem, nie je treba, aby táto neplatnosť bola deklarovaná súdnym alebo iným rozhodnutím orgánu právnej ochrany, určenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu v súdnom konaní predpokladá naliehavý právny záujem na takomto určení, inak súd takejto žalobe nemôže vyhovieť, prihliada sa na ňu aj bez námietky, t.j. z úradnej povinnosti (ex offio), nemožno ju žiadnym spôsobom napraviť (konvalidácia alebo ratihabícia). To vyplýva z toho, že nemožno naprávať úkon, ktorý neexistuje, a nadväzne na to z rovnakého dôvodu nemožno od takého právneho úkonu (zmluvy) odstúpiť, nie je časovo obmedzená a súčasne zakladá nároky z bezdôvodného obohatenia (§ 451 a nasl. Občianskeho zákonníka).

Vzhľadom na uvedené možno (zjednodušene) konštatovať, že kúpna zmluva z 1. marca 1994 neexistuje. Na túto skutočnosť po povolení obnovy konania bol povinný prihliadať ex offio aj odvolací súd, lebo bola podstatnou pre posúdenie aktívnej vecnej legitímácie navrhovateľa v konaní o náhradu škody uplatnenej podľa zákona č. 58/1969 Zb. Ak totiž neexistuje kúpna zmluva, neexistoval ani zákonný dôvod na strane kupujúceho (navrhovateľa) na vykonanie vkladu na liste vlastníctva orgánom geodézie v jeho prospech. Tým je daná na strane kupujúceho absencia oprávneného právneho záujmu na skutočnostiach, ktoré ako právne významné mali byť zaznamenané v evidencii nehnuteľností. Preto ak Štátne notárstvo Veľký Krtíš síce zaregistrovalo 19. februára 1992 zmluvu o zriadení záložného práva uzavretú 28. januára 1992, ale ju v lehote 60 dní od jej registrácie nepredložilo (§ 4 ods. 3 zákona č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností) orgánu geodézie, nemožno jeho postup vo vzťahu k navrhovateľovi považovať za nesprávny úradný postup zakladajúci právny nárok na náhradu škody. Navyše, s poukazom na závery znaleckého dokazovania (týkajúce sa duševného stavu F. možno dospieť aj k pochybnostiam o platnosti zmluvy o zriadení záložného práva.

Ak teda kúpna zmluva neexistuje, nie je daná ani škoda vymedzená navrhovateľom v konaní vo forme znehodnotenia listiny osvedčujúcej právny titul navrhovateľa k nehnuteľnostiam. Navrhovateľovi z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy vznikol iba nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia

predávajúcim, ktoré predstavuje zaplatenú kúpnu cenu a daň z prevodu. Keďže neplatnosť kúpnej zmluvy mala za následok vznik nároku navrhovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia predávajúcim, nie je možné predmetný nárok súčasne uplatniť titulom náhrady škody v inom konaní proti tretej osobe, vo vzťahu ku ktorej absentujú všetky zákonné podmienky zakladajúce zodpovednostný vzťah. Existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia vylučuje vznik škody ako majetkovej ujmy a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou bezdôvodného obohatenia.

Vzhľadom na uvedené nemohol odvolací súd v časti konania po povolení obnovy konania dospieť k záveru, že v preskúmanom konaní neboli zistené ani preukázané skutočnosti, dôkazy ani rozhodnutia, ktoré by vyhodnotiac všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti mohli viesť k inému právnomu záveru, než ku ktorému dospeli sudy v pôvodnom konaní. Práve naopak, berúc na zreteľ všetky skutočnosti vyplývajúce tak z dôkazov vykonaných v pôvodnom konaní, ako aj v konaní po povolení obnovy konania, nebolo možné dospieť k inému záveru, že nárok na náhradu škody uplatnený navrhovateľom v pôvodnom konaní podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. nie je daný, nakoľko nie sú splnené zákonné podmienky pre vznik zodpovednostného vzťahu voči štátu. Samotné nekonanie štátneho orgánu v rámci procesných lehôt ustanovených zákonom nemôže mať za následok vznik škody u jedného zo subjektov právneho vzťahu, ak taký právny vzťah nie je možné založiť na základe dvojstranného právneho úkonu z dôvodov zákonom vylučujúcim možnosť ich vzniku.

V pôvodnom konaní, ktoré malo byť predmetom obnovy, navrhovateľ uplatnil nárok na náhradu škody voči štátu z titulu nesprávneho úradného postupu bývalého štátneho notárstva dôvodiac, že mu jeho nekonaním vznikla škoda. Odhliadnuc od skutočnosti, že vznik škody v pôvodnom konaní nebol preukázaný, je nutné konštatovať, že tak v priebehu konania pôvodného a ani v konaní o povolení obnovy konania navrhovateľ nepreukázal uplatnenie si nároku z bezdôvodného obohatenia proti predávajúcemu F. napriek skutočnosti tvrdenej jeho právnym zástupcom o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy. Ak by bola vyplatená kúpna cena považovaná za škodu tak, ako ju ustálil odvolací súd, potom by bolo treba dospieť k záveru, že nie je daná príčinná súvislosť medzi nekonaním štátneho notárstva a takzvanou škodou, ale naopak medzi nekonaním navrhovateľa a škodou predstavujúcou zaplatenú kúpnu cenu. Nekonanie navrhovateľa voči F. je príčinou zmenšenia jeho majetku, lebo v dôsledku absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy nie je vlastníkom nehnuteľnosti, ktorá bola jej predmetom a súčasne v jeho dispozícii nie je ani finančná čiastka ním zaplatená. Záver odvolacieho súdu o vzniku škody je nesprávny aj z toho dôvodu, že ako protihodnotu za kúpnu cenu nehnuteľnosti nadobudol navrhovateľ do svojho majetku dotknuté nehnuteľnosti. Obmedzenie dispozície s nimi vzhľadom na zápis záložného práva v liste vlastníctva nemožno považovať za zmenšenie majetku. Teda odvolací súdospel k nesprávnomu právnomu záveru, nakoľko právnou normu síce správne určenú (zákon č. 58/1969 Zb.) nesprávne vyložil a opomenul aplikáciu inštitútu absolútnej neplatnosti právneho úkonu.

Účastníci sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1, 2 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov výslovne uvedených v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v danej veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide

vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania vymenované v ustanovení § 237 O.s.p. majú z a následok tzv. zmätočnosť konania. Takouto vadou je podľa § 237 písm. f/ O.s.p. aj taký postup súdu v konaní, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred ním, teda uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádzala, ale aj pri samotnom vydávaní rozhodnutia, ako dôsledok absencie niektorej jeho podstatnej časti (záhlavia, výroku, odôvodnenia). Zakladajú nepreskúmateľnosť rozhodnutia ako celku, ktorá môže byť dôsledkom obsahovej a gramatickej nezrozumiteľnosti, neurčitosti alebo neodôvodnenosti (arbitrárnosti). Vydanie zmätočného rozhodnutia nemá svoje právne opodstatnenie najmä z hľadiska ústavou zaručeného práva účastníka na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (pozri napr. Ruiz Torija c. Španielsko z 9.12.1994, Georgiadis c. Grécko z 29.5.1997, Higgins c. Francúzsko z 19.2.1998).

Ústavný súd Slovenskej republiky podľa konštantnej judikatúry (pozri IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) tiež vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne, zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a ochranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (pozri I. ÚS 241/07).

Rozhodnutie súdu musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie a nepochybne musí byť zrozumiteľné. Podľa ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. (ktoré sa podľa § 167 ods. 2 O.s.p. primerane použije aj na uznesenia) musí súd v odôvodnení rozsudku podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozsudku a musí sa vyrovnáť so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 (v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p.) je nepreskúmateľné.

P o preskúmaní veci dospel dovolací súd k záveru, že odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu nezodpovedá citovaným ustanoveniam § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. a právu účastníkov na spravodlivé súdne konanie.

Právoplatný rozsudok môže účastník konania napadnúť návrhom na obnovu konania, ak sú tu skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy, ktoré bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, pokiaľ môžu pre neho privodiť priaznivejšie rozhodnutie vo veci (§ 228 ods. 1 písm. a/ O.s.p.).

Citované ustanovenie (ako aj § 228 ods. 1 písm. b/ O.s.p.) upravuje procesný prostriedok, pomocou ktorého možno dosiahnuť nápravu rozhodnutia, ktorého nesprávnosť má pôvod v tom, že v pôvodnom konaní nemohol byť riadne zistený skutkový podklad napadnutého rozhodnutia.

Okresný súd Čadca uznesením z 5. októbra 2004, právoplatným 8. júla 2005 (v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline z 29. apríla 2005 sp. zn. 6 Co 155/05) obnovu konania, v ktorom bolo rozhodnuté o uplatnenom nároku navrhovateľa na náhradu škody titulom nesprávneho úradného postupu

bývalého štátneho notárstva podľa zákona č. 58/1969 Zb., povolil.

Právoplatnosť tohto uznesenia a tým aj viazanosť ním, sa však mohla prejavovať len v tom, že obnova konania bola povolená a súd musel vec bez ďalšieho návrhu znova prejednať podľa § 234 ods. 1 O.s.p. V rozhodnutí o povolení obnovy konania súd totiž nerobí žiadne skutkové ani právne závery vo veci samej, ani o správnosti, či nesprávnosti pôvodného rozhodnutia. Preto pri novom prejednaní veci nemôže byť súd viazaný ani prípadnými skutkovými závermi, ktoré urobil pri rozhodovaní o povolení obnovy.

Pri rozhodovaní o tom, či sa pôvodné rozhodnutie nahradí novým rozhodnutím, alebo sa návrh na zmenu rozhodnutia zamietne teda súd už rozhodnutím o povolení obnovy nie je viazaný, a to ani dôvodmi, pre ktoré bola obnova konania povolená. Nemožno preto vylúčiť procesnú situáciu, že sa pri ďalšom prejednaní veci podľa § 235 ods. 1 O.s.p. ukáže, že skutočnosti, ktoré boli dôvodom pre povolenie obnovy konania nie sú preukázané (pri rozhodovaní o návrhu na obnovu konania stačí, že sa javí pravdepodobným, že skutočnosti, rozhodnutia a dôkazy môžu priviesť pre navrhovateľa priaznivejšie rozhodnutie, teda nie je treba, aby súd v tomto smere dospel k celkom jednoznačnému záveru), alebo hoci boli preukázané, v ničom neovplyvňujú skutkový podklad napadnutého (pôvodného) rozhodnutia.

Odvolací súd však v danej veci v dôvodoch svojho rozhodnutia konštatoval, že musel akceptovať právoplatné rozhodnutie o povolení obnovy konania a musel z neho vychádzať, i keby mal iný názor na skutočnosti, na základe ktorých k povoleniu obnovy konania došlo. V rozpore s tým, ale dospel k záveru, že neboli splnené podmienky ani pre povolenie obnovy konania podľa § 228 ods. 1 písm. a/ O.s.p., keď uviedol, že obsah pripojených spisov Okresného súdu Veľký Krtíš, vrátane uvedených rozhodnutí tohto súdu neobsahuje skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy uvedené v § 228 ods. 1 písm. a/ O.s.p. Tento záver je preto zmatečný a nezrozumiteľný. To aj vzhľadom na to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým bola obnova konania povolená, odvolací súd ako vecne správne potvrdil.

Z výslovného znenia ustanovenia § 235 ods. 1 druhá veta O.s.p. vyplýva, že (po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o povolení obnovy konania) súd pri opätovnom rozhodovaní veci je povinný prihliadnuť ku všetkému, čo vyšlo najavo v pôvodnom konaní ako aj v obnovenom konaní. Teda ustanovenie § 235 ods. 1 druhá veta O.s.p. umožňuje súdu prejednávajúcemu vec po povolení obnovy konania dôkazy vykonané v pôvodnom konaní vyhodnotiť inak, ako boli vyhodnotené v pôvodnom konaní. To však len za predpokladu, že pri novom prejednaní veci vyšli najavo také skutočnosti, ktoré môžu zmeniť skutkový záver, ktorý bol podkladom pre právne posúdenie veci v pôvodnom konaní (pozri Zo súdnej praxe č. 16/1997).

V porovnaní so súdom prvého stupňa, ktorý po vyhodnotení dôkazov vykonaných tak v pôvodnom konaní ako aj špecifikovaných dôkazov vykonaných v obnovenom konaní, dospel k inému skutkovému záveru a z neho vyplývajúcemu inému právnomu záveru o nesplnení predpokladov zodpovednosti štátu za škodu uplatňovanú navrhovateľom podľa zákona č. 58/1969 Zb., podľa názoru odvolacieho súdu nebolo možné dospieť k inému skutkovému a právnomu záveru ako v pôvodnom konaní, t.j., že odporkyňa zodpovedá za škodu uplatnenú navrhovateľom podľa zákona č. 58/1969 Zb. K takémuto záveru však dospel len na základe konštatovania o nespochybniteľnosti zaplatenia kúpnej ceny a dane z prevodu nehnuteľností navrhovateľom, o nesplnení zákonom stanovenej povinnosti bývalým Štátnym notárstvom Veľký Krtíš a o objektívnej zodpovednosti štátu za spôsobenú škodu, ktorého zavinenie sa v zákone č. 58/1969 Zb. priamo predpokladá, ktoré skutočnosti napokon neboli sporné ani v pôvodnom konaní. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa ale nijako nevysporiadal s (ne)správnosťou záveru prvostupňového súdu, podľa ktorého dôkazmi vykonanými v obnovenom konaní boli preukázané také (špecifikované) nové skutočnosti, ktoré viedli k inému skutkovému záveru a z neho vyplývajúcemu právnomu záveru ako v pôvodnom konaní.

Skutkovým základom rozhodnutia súdov v pôvodnom konaní boli zistenia, že k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy z 1. marca 1994 uzavretej medzi (pôvodným) navrhovateľom a Jánom Pauchlíkom bolo zriadené záložné právo, o ktorom sa navrhovateľ dozvedel až po zaplatení kúpnej ceny. A že nesprávnym úradným postupom bývalého štátneho notárstva tým, že nezaslalo zmluvu o zriadení záložného práva s potvrdením o jej registrácii v zákonom stanovenej lehote príslušnému orgánu geodézie, vznikla navrhovateľovi škoda v uplatnenej výške. Tieto zistenia viedli k záveru o splnení predpokladov zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb.

Po povolení obnovy konania skutkovým základom rozhodnutia súdu prvého stupňa boli nové zistenia

vedúce k záveru o nepreukázaní súčasného splnenia všetkých podmienok objektívnej zodpovednosti (bez ohľadu na zavinenie) štátu podľa zákona č. 58/1969 Zb., lebo na základe nových zistení dospel k záveru, že aj keď došlo k nesprávnemu úradnému postupu bývalého štátneho notárstva, nebola preukázaná existencia škody a tým ani príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a škodou. S (ne)správnosťou týchto záverov sa odvolací súd nijako nevysporiadal.

Preto konštatovanie odvolacieho súdu, že žiadnym z dôkazov ani po povolení obnovy konania nebolo spochybnené, že navrhovateľ jednoznačne preukázal, že mu vznikla škoda, ktorej sa štát nemôže zbaviť, je pri absencii náležitého odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p.) a vysvetlenia z akých dôkazov a skutočností vychádzala akými úvahami sa pri ich vyhodnotení riadil, nielen predčasné, ale (hlavne) nepreskúmateľné. Preto dovolací súd nemohol ani preskúmať napadnuté rozhodnutie z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd tým, že riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p., z ktorého dôvodu je nepreskúmateľné, porušil právo účastníkov na spravodlivé súdne konanie, čím im odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). V tejto súvislosti dovolací súd dáva do pozornosti aj nález ÚS SR III. ÚS 198/2011 z 29. júla 2011, v zmysle ktorého nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia treba považovať za vadu, ktorá zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie, keďže to vyžadovala ochrana práv a ním chránených záujmov účastníkov konania a túto nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

V ďalšom konaní bude povinnosťou súdu vysporiadať sa aj s otázkou označenia účastníka konania na strane navrhovateľa, vzhľadom na to, že v čase rozhodovania odvolacieho súdu bol ako navrhovateľ označený : RF spol. s r.o., ktorá spoločnosť bola (uznesením Okresného súdu Žilina zo 4. novembra 2009 č.k. 26 CbR 168/2008, právoplatným 22. decembra 2009) zrušená bez likvidácie a 6. februára 2010 vymazaná z obchodného registra, pričom zmluvou o postúpení pohľadávky uzavretou 1. januára 2010 postúpila špecifikovanú pohľadávku (uplatnenú v danom konaní) spoločnosti Profit real Žilina s.r.o., so sídlom v Žiline, Tajovského 5. Zmluvou o postúpení pohľadávky uzavretou 4. mája 2011 postúpila spoločnosť Profit real Žilina s.r.o., so sídlom v Žiline, Tajovského 5 ako postupca predmetnú pohľadávku postupníkovi GHS Legal s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pluhová 42, z ktorého dôvodu bol podaný návrh na zmenu účastníka (na povolenie vstupu obchodnej spoločnosti GHS Legal s.r.o. do konania na miesto doterajšieho navrhovateľa Profit real Žilina s.r.o. podľa § 92 ods. 2 O.s.p.), s ktorým sa súd v ďalšom konaní vysporiada.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.